

The Benefits of Studying Doctoral Degree in Public Administration: A Case Study. ***

Suwannee Sangmahachai*

Uthai Laohavichien**

Abstract

Doctoral education is vital to national development since it produces doctoral graduates who have knowledge and skills in research, create new body of knowledge, and provide social guidance. The objectives of this article were to investigate the benefits that graduates gained from doctoral education and the recommendations they provided for the betterment of the program's quality. Single case study research was conducted at the Doctor of Philosophy Program in Public Administration, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University (PHD-PA-RU). Findings revealed that the PHD-PA-RU was established 23

* Associate Professor, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University, Bangkok 10240, Thailand. Email: suwanneeru@yahoo.com

** Associate Professor, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University, Bangkok 10240, Thailand.

*** This article was written with the objective of improving the PHD-PA-RU curriculum in 2024

**** Received April 9, 2024; Revised April 23, 2024; Accepted June 10, 2024.

years ago and produced approximately 300 graduates over time. Graduates are working in public organizations, public enterprises, and private organizations in several sectors. Direct benefits they obtained from the program included the body of knowledge from the core courses, research methodology, as well as the research process beneficial in administrative tasks at all levels. They had more understandings in the public and business administration, skills in conducting research, and higher level of English proficiency. Indirect benefits comprised skills in systematic thinking and coordinating. Other attributes included perseverance, confidence and recognition, ego reduction and broader perspectives. Graduates recommended that the program encourage and support students to publish academic articles in recognized academic journals and to present papers at national and international conferences.

Key words: Doctoral graduates, Doctoral student attributes, Public Administration, Research.

**ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาปริญญาเอกทางรัฐประศาสนศาสตร์:
การศึกษาเฉพาะกรณี *****

สุวรรณี แสงมหาชัย *

อุทัย เลาหิเชียร **

บทคัดย่อ

การศึกษาระดับปริญญาเอกมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเพราะผลิต
ดุชฎิบัณฑิตที่มีความสามารถในการค้นคว้าวิจัย สร้างองค์ความรู้ใหม่ และใช้ความรู้ใน
การชี้นำสังคม การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบถึงประโยชน์ที่ดุชฎิบัณฑิตได้รับ
จากการศึกษาในระดับปริญญาเอก และข้อเสนอแนะที่ต้องการให้โครงการปรับปรุง
เพื่อให้มีคุณภาพสูงขึ้น โดยกำหนดให้โครงการปรัชญาดุชฎิบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นกรณีศึกษา
ผลการวิจัยพบว่าโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่มีผู้สำเร็จการศึกษาไปแล้วราว
300 คนตลอดระยะเวลา 23 ปีที่ผ่านมา มีดุชฎิบัณฑิตที่ออกไปทำงานอยู่ในภาครัฐ
รัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชนในภาคส่วนต่าง ๆ ดุชฎิบัณฑิตส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์

* รองศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร 10240 ไทย อีเมล:
suwanneeru@yahoo.com

** รองศาสตราจารย์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร 10240 ไทย

*** บทความนี้เขียนขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงหลักสูตรปรัชญาดุชฎิบัณฑิต สาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ในปี พ.ศ. 2567

**** ได้รับบทความ 9 เมษายน 2567; แก้ไขปรับปรุง 23 เมษายน 2567; อนุมัติให้จัดพิมพ์ 10
มิถุนายน 2567

ทางตรงในด้านองค์ความรู้ที่เรียนจากหมวดวิชาหลัก ระเบียบวิธีวิจัย และกระบวนการวิจัย สามารถนำความรู้ไปใช้ในการบริหารงานในระดับต่าง ๆ มีความเข้าใจการบริหารงานภาครัฐและเอกชนมากขึ้น มีทักษะในการค้นคว้าและการทำวิจัย การใช้ภาษาอังกฤษ ส่วนประโยชน์ทางอ้อมได้แก่ ทักษะในการคิดอย่างเป็นระบบ การประสานงาน การฝึกฝนความอดทน การได้รับความเชื่อมั่นและการยอมรับ การลดอัตรา และมองสิ่งต่าง ๆ ได้รอบด้านมากขึ้น ดุษฎีบัณฑิตมีข้อเสนอแนะให้โครงการกระตุ้นและสนับสนุนให้นักศึกษามีโอกาสเขียนบทความทางวิชาการ เพื่อนำเสนอในที่ประชุมทางวิชาการและลงตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการที่มีชื่อเสียงในระดับชาติและระดับสากลให้มากขึ้น

คำสำคัญ : ดุษฎีบัณฑิต, คุณลักษณะของนักศึกษาปริญญาเอก, รัฐประศาสนศาสตร์, การวิจัย

บทนำ

การพัฒนาการศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ ประเทศใดที่มีการพัฒนาระบบการศึกษาที่ดีก็มักจะมีความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วกว่าประเทศที่มีระบบการศึกษาที่ด้อยพัฒนา ดัชนีการพัฒนาทางการศึกษาส่วนใหญ่ในอดีตจะมุ่งเน้นไปที่การจัดการศึกษาภาคบังคับ หรือการศึกษาในระดับพื้นฐาน เพื่อให้คนทุกคนมีการศึกษาขั้นต่ำตามที่กำหนดในนโยบายของรัฐตามช่วงเวลาต่าง ๆ (Okandeji & Ajuar, n.d.) ยกตัวอย่างเช่นในประเทศไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระบุว่าประชาชนทุกคนต้องมีการศึกษาอย่างต่ำในระดับประถมศึกษา โดยกำหนดให้ศึกษาในสถาบันการศึกษา 6 ปี ต่อมามีการยกระดับการศึกษาภาคบังคับเป็น 9 ปี 12 ปี และ 15 ปีตามลำดับ (Sangmahachai, 2017)

สำหรับการศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็ให้เป็นไปตามศักยภาพของประชาชน โดยเฉพาะในระดับบัณฑิตศึกษา มักจะไม่มีนโยบายของรัฐบาลกำหนดไว้อย่างเด่นชัด

ในปัจจุบันองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) ได้กำหนดกรอบตัวชี้วัดของระบบการศึกษาไว้ 3 ประการคือ (1) ปัจจัยนำเข้า ผลลัพธ์ และผลกระทบของระบบการศึกษา (2) การมีส่วนร่วม การเข้าถึง และความก้าวหน้าในแนวทางการศึกษาทุกระดับ และ (3) สิ่งแวดล้อมในการเรียน (OECD, 2023) กรอบตัวชี้วัดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามีใช้หมายความว่าไม่สำคัญ ตรงกันข้าม การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการพัฒนาประเทศเช่นเดียวกัน การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีประโยชน์ในการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานที่ต้องอาศัยความรู้เฉพาะด้าน เช่นความรู้ทางวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ อักษรศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ บริหารธุรกิจ ฯลฯ สาเหตุที่การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษามีความสำคัญก็เพราะมีการยอมรับกันโดยทั่วไปว่า คนที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีทักษะในการตัดสินใจที่มีคุณภาพและมีประสิทธิผลมากกว่าคนที่มีการศึกษาน้อย (Majeed, 2021; Cornell University, 2018) ดังนั้น บุคลากรที่มีสถานภาพเป็นผู้บริหารที่ต้องกระทำการตัดสินใจในเรื่องสำคัญอยู่ตลอดเวลาจึงจำเป็นต้องศึกษาในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้มีพื้นฐานความรู้ที่เพียงพอต่อการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อโลกมีการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาของความรู้ในสาขาวิชาต่างๆ ทำให้มนุษย์ต้องเรียนรู้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งมากขึ้นเพื่อก้าวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง การศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาจึงทวีความสำคัญมากขึ้นโดยลำดับ

การศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิต หรือระดับปริญญาเอก ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงวิชาการในระดับสูงสุด ก็มีผู้สนใจเข้าศึกษาเพิ่มมากขึ้นถึงแม้ผู้เรียนจะไม่ได้ประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับด้านวิชาการหรือปฏิบัติงานในองค์กรที่ไม่มีใช้สถาบันทางวิชาการ (non-academic workplaces) ก็ตาม ปรากฏการณ์ดังกล่าวนี้มักจะเป็น culture shock (Skakni et al., 2021) ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการวิจัยเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาเทคโนโลยี ผลิตภัณฑ์ และระบบต่างๆ ซึ่งมีประโยชน์ต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน (Loot, 2021; Singh et al., 2021) ดังจะเห็นได้ว่า ในปี ค.ศ. 2022 กลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงจะมีสัดส่วนของงบประมาณค่าใช้จ่ายในด้านการวิจัยและพัฒนาในอัตราสูง เช่น สหรัฐอเมริกา จีน เยอรมัน และเกาหลีใต้ ทุ่มงบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนาถึง 2.6%, 3.1%, 3.3% และ 5% ของ GDP ตามลำดับ ในขณะที่ประเทศที่มีรายได้ปานกลางชั้นสูง เช่น อินเดีย อินโดนีเซีย และประเทศไทยจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยและพัฒนาเพียงปีละ 0.7%, 0.9% และ 1.3% ของ GDP ตามลำดับ (List of Sovereign States by Research and Development Spending, 2024) จึงอาจกล่าวได้ว่าความก้าวหน้าของงานวิจัยมีความสัมพันธ์กับระดับของการพัฒนาประเทศ

การศึกษาระดับปริญญาเอกมุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เรียนรู้เกี่ยวกับการแสวงหาความรู้ความจริงด้วยตนเอง เป็นความรู้ที่ค้นพบใหม่ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ในสาขาวิชาที่ศึกษาหรือในวิชาชีพ การแสวงหาความรู้ความจริงด้วยตนเองก็คือ “การวิจัย” นั่นเอง โดยทั่วไปแล้ว นักศึกษาปริญญาเอกจะต้องทำการวิจัยในหัวข้อที่เฉพาะเจาะจง หรือที่เรียกกันว่า “ดุษฎีนิพนธ์” (dissertation) งานวิจัยดังกล่าวจะต้องแสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญและสร้างคุณูปการต่อความก้าวหน้าทางวิชาการ การศึกษาในระดับปริญญาเอกจึงอาจจำเป็นต่อผู้ที่ต้องการมีอาชีพเป็นครูอาจารย์

นักวิจัย หรือผู้ที่สนใจในความก้าวหน้าขององค์ความรู้ ดุษฎีนิพนธ์เน้นการค้นคว้าวิจัยอย่างลึกซึ้งในสาขาใดสาขาหนึ่ง หรือแสวงหาความจริงเกี่ยวกับปรากฏการณ์ใด ปรากฏการณ์หนึ่งที่แสดงข้อค้นพบใหม่ หรือต่อยอดหรือหักล้างทฤษฎีเดิมที่มีอยู่ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมการทำงาน หรือเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการสอน หรือการพัฒนาองค์ความรู้ซึ่งสร้างคุณค่าและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ จะเห็นได้ว่า ในปัจจุบันการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิตมีอยู่ในเกือบทุกสาขาวิชา โดยมีขั้นตอนสำคัญของการศึกษาคือการเขียนดุษฎีนิพนธ์ อาจกล่าวได้ว่า การศึกษาในระดับปริญญาเอกมีความสำคัญเพราะผลิตดุษฎีบัณฑิตออกไปรับใช้หรือชี้นำสังคม นำแนวคิดใหม่ๆ นวัตกรรมการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ มาใช้ในสาขาต่างๆ ซึ่งช่วยเร่งให้เกิดการพัฒนาประเทศได้

การศึกษาระดับปริญญาเอกเป็นเรื่องของการลงทุนเพื่อพัฒนาตนเอง เนื่องจากการศึกษาในระดับนี้ใช้เวลานานหลายปีและมีค่าใช้จ่ายสูงในการศึกษา นอกจากนั้นยังเสี่ยงต่อการไม่สามารถสำเร็จการศึกษาด้วย อัตราการไม่สำเร็จการศึกษาแตกต่างกันไปในแต่ละสถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษาบางแห่งมีอัตราของการไม่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสูงถึง 71% ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น สถาบันการศึกษา อายุ การมีพี่เลี้ยงระหว่างการศึกษา การลาออกกลางคัน การสอบตก หรือการย้ายสถาบันการศึกษา (Raffen, 2023) ทำให้ผู้ที่สนใจต้องทำการตัดสินใจอย่างละเอียดถี่ถ้วนและรอบคอบในการศึกษาระดับปริญญาเอก

สำหรับในประเทศไทย ได้มีการจัดการศึกษาระดับปริญญาเอกเป็นแห่งแรกที คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยเริ่มเปิดรับนักศึกษาในปี พ.ศ. 2525 ในหลักสูตรพัฒนบริหาร ศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาประชากรและการพัฒนา

ทั้งนี้ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่รับเฉพาะนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทหรือสูงกว่า เน้นการสอนวิชาทางการบริหารการพัฒนา (Development Administration) หลังจากนั้นในปี พ.ศ. 2527 คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ก็ได้เปิดการสอนในระดับปริญญาเอกทางด้านการบริหารการพัฒนาเป็นภาคภาษาไทย และได้เปลี่ยนเป็นการสอนในหลักสูตรนานาชาติ (International program) ในปี พ.ศ. 2536

สำหรับหลักสูตรปริญญาเอกสาขารัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทย มีการเปิดสอนเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2543 ที่คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง โดยใช้ชื่อว่า “โครงการรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต” (Doctor of Public Administration Program) เปิดการสอนในภาคพิเศษ กล่าวคือ เป็นการเรียนการสอนนอกเวลาราชการ การเปิดโครงการดังกล่าวได้รับการตอบรับอย่างดี วัดได้จากการที่มีผู้สนใจสมัครเข้าศึกษามากกว่า 1,000 คน และสามารถรับนักศึกษาเข้าเรียนในรุ่นที่ 1 ได้ถึงจำนวน 50 คน ทั้งนี้ โครงการจำเป็นต้องรับนักศึกษาเป็นจำนวนมาก เพราะนโยบายของมหาวิทยาลัยในการเปิดหลักสูตรภาคพิเศษคือ ต้องให้โครงการ “เลี้ยงตัวเอง” เพราะจะไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยแต่อย่างใด นอกจากเรื่องของอาคารสถานที่และสาธารณูปโภค จำนวนนักศึกษาจึงมีความสำคัญต่อความอยู่รอดของโครงการ ต่อมาในปี พ.ศ. 2545 ได้เปลี่ยนชื่อโครงการเป็น “โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์” (Doctor of Philosophy Program in Public Administration) เพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นของโครงการที่เน้นในเรื่องของการวิจัยเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้มากกว่าการนำไปปฏิบัติ และได้เปิดการสอนอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันในปี พ.ศ. 2567 โดยในระยะหลังมี

จำนวนนักศึกษาลดลง เพราะมีมหาวิทยาลัยที่เปิดการสอนในระดับปริญญาเอกทางรัฐประศาสนศาสตร์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ส่วนแบ่งทางการตลาดลดลง

การที่โครงการปริญญาเอกต้อง “เลี้ยงตัวเอง” และต้องรับนักศึกษาจำนวนมากเพื่อความอยู่รอด ซึ่งในบางปีมีจำนวนผู้สมัครไม่เพียงพอกับจำนวนที่ต้องการเพื่อให้ถึงจุดคุ้มทุน ส่งผลให้โครงการจำเป็นต้องรับนักศึกษาทุกคนที่มาสมัครโดยไม่มีการคัดเลือก ด้วยเหตุนี้จึงมีความเคลือบแคลงใจจากบุคคลทั่วไป หรือแม้แต่องค์การบริหารโครงการเองว่าคุณภาพของผลผลิตของโครงการเป็นอย่างไร เพราะโดยทั่วไปในสากลโลก จะทราบกันดีในแวดวงการศึกษาว่าการศึกษาระดับปริญญาเอกจะเลือกเฟ้นนักศึกษา คัดเลือกเฉพาะนักศึกษาที่มีประวัติการศึกษาดี มีศักยภาพที่จะสามารถจบการศึกษาได้ และมักจะเป็นคนที่มีอาชีพเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย นักวิจัย หรือนักวิชาการ การรับนักศึกษาจำนวนมากก็เป็นการเน้นปริมาณ จะสวนทางกับการเน้นคุณภาพหรือไม่ โครงการตระหนักดีว่า “คุณภาพ” เป็นเรื่องสำคัญ เพราะดุษฎีบัณฑิตออกไปทำงานในระดับสูง ชี้นำสังคม ตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ดังนั้นจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้จริง ใฝ่หาความรู้และแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง โครงการจึงมีพันธกิจสำคัญที่ต้องผลิตคนที่มีคุณภาพ ถ้าผลิตดุษฎีบัณฑิตที่ไม่มีคุณภาพออกไปชี้นำสังคม จะส่งผลเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อสังคมและประเทศชาติ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการค้นหาความจริงโดยใช้วิธีวิจัยกรณีศึกษากรณีเดียว (single-case study research) คือโครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง (PHD-PA-RU) เป็นกรณีศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความจริงเกี่ยวกับคุณภาพในการผลิตดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นกรณีศึกษา โดยเน้นศึกษาใน 2 ประเด็นคือ (1) ประโยชน์ที่ดุขฎิบัณฑิตได้รับการศึกษาในแง่มุมต่างๆ และ (2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อการปรับปรุงโครงการให้มีคุณภาพสูงขึ้นต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

โดยทั่วไปการประเมินคุณภาพของมหาวิทยาลัยจะต้องมีการวัดคุณภาพของบัณฑิต ในระดับปริญญาเอก การวัดคุณภาพของดุขฎิบัณฑิตอาจสอบถามไปยังนายจ้างของดุขฎิบัณฑิต ส่วนคุณภาพของโครงการขึ้นอยู่กับคุณภาพของคณาจารย์และการบริหารโครงการ สิ่งที่สำคัญที่สุดน่าจะอยู่ที่ตัวผู้เข้าเรียน คุณสมบัติของผู้เรียนมีความสำคัญมากต่อคุณภาพของโครงการ โครงการทั่วไปอาจประเมินว่าผู้เรียนได้ถูก “สอน” ในเรื่องอะไร แต่สำหรับการศึกษาระดับปริญญาเอกจะประเมินว่าผู้เรียนได้ “เรียนรู้” อะไร (Jalote, 2021) โดยมุ่งหวังจะเปลี่ยนผู้เรียนให้เป็นนักวิจัยที่สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ ความสามารถในการทำวิจัยต้องการทักษะที่แตกต่างจากการเรียน การศึกษาในระดับปริญญาเอกต้องการนักศึกษาที่มีความรู้ความสามารถในระดับสูงที่ทำให้แน่ใจได้ว่าจะสามารถฝ่าฟันอุปสรรคและความยากลำบากอันอาจเกิดขึ้นในระหว่างการศึกษได้ ในหลายประเทศ การรับนักศึกษาปริญญาเอกจึงมักต้องคัดเลือกคุณสมบัติ โดยเพ้นหาคนที่มีความสมบัติที่ต้องการ เช่น นอกเหนือจากการใช้เกณฑ์คะแนน GRE หรือ GATE แล้ว ผู้เรียนควรมีความสนใจและแรงจูงใจในการทำวิจัย มีความคิดริเริ่มและความสามารถในการทำงานได้อย่างอิสระ มีความคิด

สร้างสรรค์ที่จะสร้างความคิดใหม่และเห็นข้อจำกัดของแนวคิดเดิมที่มีอยู่ มีความสามารถที่จะทำงานหนักและมีความมานะบากบั่น สามารถทำงานภายใต้ความไม่แน่นอน มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ การตีความ และการสร้างความรู้ ตลอดจนความสามารถในการฟื้นตัวอย่างรวดเร็ว (resilience) เมื่อเกิดปัญหาในการศึกษาหรือการทำวิจัย ความยืดหยุ่นเพื่อจัดการกับความท้าทายหรือปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างเส้นทางการเดินทางไปสู่จุดหมายของการเป็นคณาจารย์บัณฑิต นอกจากนั้น ยังรวมถึงคุณสมบัติที่สามารถเข้าใจ ออกแบบ นำไปปฏิบัติ และปรับกระบวนการวิจัยโดยมีความซื่อสัตย์ในเชิงวิชาการ คุณสมบัติเหล่านี้เป็นมาตรฐานทั่วไปที่นักศึกษาปริญญาเอกพึงมีและปฏิบัติด้วยความยืดหยุ่น เพื่อปรับแต่งผลงานวิจัยของตนหากเกิดภาวะวิกฤต เช่นในกรณีของการเกิดโรค COVID-19 ที่นักศึกษาต้องปรับตัวและปรับแต่งคณาจารย์นิพนธ์เพื่อให้สามารถสำเร็จการศึกษาภายในเวลาที่กำหนด (The Quality Assurance Agency for Higher Education, n.d.) วัฒนธรรมที่ต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นคือ นักศึกษาในโครงการปริญญาเอกต้องมีแรงบันดาลใจที่จะสร้างผลงานทางวิชาการที่ดี มีคุณภาพสูง และส่งผลงานของตนเองตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ กระตุ้นให้มีความอยากรู้อยากเห็นและมุ่งแสวงหาความรู้ เช่น มีการจัดหรือเข้าร่วมการสัมมนาทางวิชาการ จูงใจและสนับสนุนซึ่งกันและกันให้ผลิตผลงานที่มีคุณภาพ มีการนำเสนอรายงานระหว่างกันในกลุ่มนักศึกษา ตรวจสอบงานให้กันและกัน ช่วยแก้ไขปัญหาที่ติดขัด เสนอแนวคิด กระตุ้นให้มีความคิดริเริ่มและการสำรวจสิ่งใหม่ๆ ในแวดวงวิชาการที่ศึกษา อย่างไรก็ตาม ในประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไป คนที่มีความรู้ดีและต้องการเรียนระดับปริญญาเอกมีแนวโน้มมุ่งไปศึกษาในประเทศพัฒนา เช่น สหรัฐอเมริกา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย เป็นต้น โครงการปริญญาเอกในประเทศจึงไม่สามารถคาดหวังจะดึงดูดคนที่เรียนดี มีความรู้ดี ให้เข้าศึกษาได้

จำเป็นต้องใช้วิธีการ “สรรหา” ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ได้คนที่เรียนดีและมีความรู้ดีเข้ามาสมัครเรียนในโครงการ (Jalote, 2021)

การศึกษาระดับปริญญาเอกโดยทั่วไปจะมีการเรียนรายวิชา (course work) เช่นในประเทศสหรัฐอเมริกา การเรียนรายวิชาเป็นการเตรียมตัวของผู้เรียนให้พร้อมที่จะทำวิจัย กล่าวคือ ผู้เรียนได้เรียนรู้ทฤษฎีต่างๆที่มีอยู่เพื่อเป็นแนวทางในการค้นคว้าและทำวิจัย นอกจากนี้ผู้เรียนยังต้องมีความรู้ในระเบียบวิธีวิจัย จริยธรรมในการวิจัย ตลอดจนความรู้ในสาขาวิชาที่ก้าวหน้ามาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงผลการวิจัยใหม่ๆที่เกิดขึ้นอันเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ในสาขาวิชาที่ต้องการศึกษา

การศึกษาในระดับปริญญาเอกจะมีการสอบประมวลความรู้ (comprehensive examination) หรือเรียกว่าการสอบวัดคุณสมบัติ (qualifying examination - QE) ภายหลังจากที่ศึกษารายวิชาครบถ้วนแล้ว เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนเหมาะสมที่จะทำวิจัยหรือดุษฎีนิพนธ์ต่อไปหรือไม่ ถ้าผู้เรียนไม่สามารถสอบผ่านก็แสดงว่าไม่เหมาะสมที่จะศึกษาต่อไปและควรจะออกจากโครงการไปโดยเร็วเพื่อที่จะทำให้สูญเสียน้อยที่สุดในเรื่องของเวลา ค่าใช้จ่าย และความคับข้องใจที่อาจเกิดขึ้น การสอบวัดคุณสมบัติจึงเป็นวิธีที่ใช้กันโดยทั่วไปที่จะทราบว่าผู้เรียนเหมาะสมที่จะเรียนอย่างเข้มข้นในโครงการปริญญาเอกต่อไปหรือไม่ นอกจากนี้ โครงการปริญญาเอกควรมีการกำหนดความคาดหวังของโครงการ โดยแจ้งให้ผู้เรียนทราบว่าโครงการหรือมหาวิทยาลัยมีความคาดหวังเกี่ยวกับการศึกษาในระดับปริญญาเอกอย่างไร ซึ่งถ้ามีการกำหนดความคาดหวังก็อาจทำให้ผู้ที่อยู่ในระดับปานกลางใช้ความพยายามเพิ่มขึ้นและสามารถสำเร็จการศึกษาได้

โครงการปริญญาเอกควรมีการเตรียมการเพื่ออาชีพวิจัย เพราะผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกมีแนวโน้มที่จะมีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัย เช่น

อาจไปทำงานเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยที่เน้นการสอนหรือเน้นการวิจัยก็ตาม ทำงานวิจัยในภาครัฐเพื่อให้บรรลุพันธกิจของชาติ หรือไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมที่ต้องมีการทำวิจัยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร เป็น think tank ให้กับองค์กรไม่มุ่งหวังกำไร (NGO) หรือค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างผลิตภัณฑ์หรือการบริการที่เน้นนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น ดังนั้น จึงมีวิธีการหลายวิธีที่จะส่งเสริม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้มีการทำวิจัยในอุตสาหกรรมหรือในภาคส่วนต่างๆ การให้มีโอกาสทำวิจัยร่วมกับทีมวิจัยต่างชาติและเปิดรับสู่ความเป็นนานาชาติซึ่งมีประโยชน์ทำให้ได้มุมมองที่แตกต่าง เปิดโอกาสให้มีการนำเสนอบทความวิจัยในการประชุมนานาชาติ การพัฒนาทักษะในการสอนและทักษะในการถ่ายทอดให้กับอาชีพอื่นที่ไม่ใช่วิชาการ เป็นต้น

เกี่ยวกับเรื่องระยะเวลาการศึกษา การศึกษาในระดับปริญญาเอกเป็นการศึกษาที่ใช้ระยะเวลาไม่แน่นอนสำหรับนักศึกษาแต่ละคน นักศึกษาที่เรียนเต็มเวลา (full-time) อาจใช้ระยะเวลาประมาณ 3-4 ปีเพื่อสำเร็จการศึกษา แต่นักศึกษาที่เรียนเป็นบางเวลา (part-time) คือเรียนและทำงานไปพร้อมๆกัน ก็อาจต้องขยายระยะเวลาการศึกษาออกไปถึง 6 ปีหรือมากกว่านั้น โดยทั่วไปการศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกาจะใช้ระยะเวลาการศึกษายาวนานกว่าการศึกษาในประเทศอังกฤษ เหตุผลมาจากหลายปัจจัย ได้แก่ (1) *โครงสร้างของหลักสูตร* การศึกษาระดับปริญญาเอกในประเทศอังกฤษจะเน้นการทำวิจัยตั้งแต่ปีที่แรกที่เข้าศึกษา ซึ่งทำให้ใช้เวลาในการศึกษาน้อยกว่า ส่วนในสหรัฐอเมริกาจะเน้นการเรียนรายวิชาในปีแรกและปีที่สองของการศึกษา บางครั้งต้องเข้ารับการฝึกอบรมร่วมด้วย มีการสอบวัดคุณสมบัติก่อนการเริ่มเขียนดุษฎีนิพนธ์ ซึ่งทำให้ระยะเวลาในการศึกษายาวนานออกไป (2) *ข้อกำหนดของการเรียนรายวิชา* ในสหรัฐอเมริกาจะเน้นการเรียนรายวิชาเพื่อให้นักศึกษามีพื้นฐานทางทฤษฎีก่อนที่จะไป

ทำวิจัย ในขณะที่ในอังกฤษไม่เน้นการเรียนรายวิชา หรืออาจเรียนแต่น้อย โดยไปเน้นเฉพาะเรื่องของการทำดุษฎีนิพนธ์ การเรียนรายวิชาอาจเป็นการแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาที่เห็นว่าการเรียนบางรายวิชาจะมีประโยชน์ต่อการสร้างกรอบแนวคิดในการทำดุษฎีนิพนธ์ ไม่ใช่เป็นการบังคับว่าต้องเรียนและสอบให้ผ่านเหมือนอย่างในสหรัฐอเมริกา (3) *เงินทุนสนับสนุนการวิจัย* ในประเทศอังกฤษมีการให้ทุนการศึกษาในระดับปริญญาเอกโดยกำหนดกรอบเวลาในการศึกษา ซึ่งทำให้นักศึกษาที่ขอรับทุนเร่งศึกษาให้สำเร็จภายในเวลาที่กำหนด ส่วนในสหรัฐอเมริกา วิธีการขอรับทุนมีหลากหลายวิธี และมักจะให้นักศึกษาขอทุนจากหลายแหล่งเงินทุน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการศึกษา (4) *ความรับผิดชอบในการสอน* ในสหรัฐอเมริกา นักศึกษาปริญญาเอกอาจมีบทบาทในการสอนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการขอรับทุนการศึกษา ซึ่งทำให้มีเวลาในการศึกษาและทำวิจัยน้อยลง (5) *วิธีการทำวิจัย* การวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยและขอบข่ายการวิจัยที่แตกต่างกันส่งผลต่อระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ระยะเวลาของการศึกษาจึงมักจะขึ้นอยู่กับความสลับซับซ้อนของงานวิจัยหรือดุษฎีนิพนธ์ เช่น ถ้าคำถามในการวิจัยทำให้นักศึกษาต้องใช้เทคนิคในการเก็บข้อมูลหลายวิธี รวมถึงการวิจัยแบบทดลอง การใช้แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบกัน ก็อาจต้องใช้ระยะเวลานานในการทำวิจัยให้สำเร็จ (6) *วัฒนธรรมทางวิชาการ* การศึกษาในสหรัฐอเมริกาให้คุณค่ากับการศึกษารอบด้าน รวมถึงการเรียนรายวิชาและการสอบวัดคุณสมบัติ ซึ่งใช้เวลาในการศึกษานานก่อนเริ่มต้นเขียนดุษฎีนิพนธ์ ในประเทศอังกฤษให้ความสำคัญกับการทำวิจัยโดยอิสระตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นของการศึกษา (7) *พันธกรณีในเรื่องงาน* ในสหรัฐอเมริกา นักศึกษาที่มีสถานภาพเป็น PhD candidate จะได้รับการผ่อนปรนให้สามารถทำงานได้ ซึ่งภาระการทำงานอาจส่งผลกระทบต่อความก้าวหน้าของงานดุษฎีนิพนธ์ (8) *ข้อกำหนดของดุษฎี*

นิพนธ์ โดยทั่วไปในสหรัฐอเมริกา มักจะกำหนดให้นักศึกษาเขียนดัชนีนิพนธ์ที่ครอบคลุม มีหลายบท และมีการสำรวจอย่างกว้างขวางในหัวข้อที่ศึกษา เหตุผลทั้ง 8 ประการที่กล่าวมาข้างต้นล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระยะเวลาการศึกษาในระดับปริญญาเอก นอกจากนี้ระยะเวลาของการศึกษาในระดับปริญญาเอกอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอีกหลายประการ เช่น ความสามารถของอาจารย์ที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษาด้านเนื้อหาและระเบียบวิธีวิจัย ความสม่ำเสมอของการเข้าพบเพื่อขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพระหว่างอาจารย์ที่ปรึกษากับตัวนักศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา ขอบข่ายของหัวข้อดัชนีนิพนธ์ การจัดการให้มีสมดุลระหว่างเรื่องส่วนตัวกับเรื่องการเรียนรู้ เงินทุนที่ใช้ในการศึกษา เป็นต้น (What is a PhD? Advice for PhD students, 2023) สำหรับในประเทศไทย การศึกษาระดับปริญญาเอกมีทั้งการนำตัวแบบจากสหรัฐอเมริกาและอังกฤษมาใช้ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน

การบริหารโครงการและการสนับสนุนนักศึกษาก็เป็นสาเหตุสำคัญของคุณภาพของการผลิตดัชนีบัณฑิต การบริหารงานโครงการปริญญาเอกไม่สามารถผลักภาระให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายสนับสนุนได้ทั้งหมด แต่ผู้ที่อยู่ในสายวิชาการจะต้องเข้ามาดูแลการบริหารงานอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับเรื่องสำคัญๆ ได้แก่ การจ่ายค่าตอบแทนในการเป็นผู้ช่วยวิจัย การให้โอกาสผู้เรียนเป็นผู้แนะนำแนวทางอาชีพ การจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและการสนับสนุน เช่น ห้องสมุด ห้องทดลองและอุปกรณ์ต่างๆ การกำหนดระดับความคาดหวังที่มีต่อผู้เรียน การสอบปากเปล่าเพื่อสำเร็จการศึกษา (exit interviews) ตลอดจนกลไกการตรวจสอบจากภายนอก เป็นต้น (Jalote, 2021)

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษากรณีเดียว (qualitative single-case study research) ผู้วิจัยเลือกโครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นกรณีศึกษา โดยมีเหตุผลคือ (1) โครงการดังกล่าวเป็นโครงการปริญญาเอกทางรัฐประศาสนศาสตร์แห่งแรกในประเทศไทย ผลิตดุษฎีบัณฑิตไปแล้วกว่า 300 คน มีการบริหารโครงการที่ต่อเนื่องมาตลอดระยะเวลา 23 ปี (2) ผู้วิจัยเป็นผู้บริหารโครงการ ทำให้มีความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นคุณภาพในระดับสากล เนื่องจากผู้วิจัยมีความสนใจและมีประสบการณ์ในการศึกษาโครงการปริญญาเอกทางรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศฟิลิปปินส์ คลุกคลีอยู่กับการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาเอกทางการบริหารการพัฒนาและรัฐประศาสนศาสตร์ในประเทศไทยมาเป็นเวลานานกว่า 30 ปี จึงทำให้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งถึงแก่นแท้ของการศึกษาระดับปริญญาเอก (3) ผู้วิจัยพยายามขจัดความมีอคติลำเอียงอันอาจเกิดขึ้นจากการตีความข้อมูลเข้าข้างตนเอง โดยมีความซื่อสัตย์ต่อข้อมูลที่ได้รับ ให้ความสำคัญกับข้อมูลทั้งในด้านดีและด้านไม่ดี ไข่มุมมองหลายมุมมองเพื่อการตีความ วิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลที่เป็นความจริง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (focus group) กับดุษฎีบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการ มีจำนวนผู้เข้าร่วมสนทนา 14 คน ประกอบด้วยดุษฎีบัณฑิตที่ทำงานหรือเคยทำงานในองค์กรภาครัฐ 7 คน ภาคเอกชนที่เป็นผู้ประกอบการ 7 คน ในจำนวนนี้มีผู้ที่เคยเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยของรัฐ 2 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินรายการสนทนากลุ่ม จัดให้มีขึ้นในวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2566 ณ ห้องประชุมชั้น 5 อาคารศรีศรัทธา มหาวิทยาลัยรามคำแหง สำหรับขั้นตอนในการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยให้

ผู้เข้าร่วมการสนทนาทุกคนแนะนำตัว มีการจัดระเบียบของการสนทนา เช่นการยกมือเมื่อต้องการพูด หลังจากนั้น ผู้วิจัยขอให้ผู้เข้าร่วมสนทนาแต่ละคนเปิดเผยความรู้สึกหรือข้อเท็จจริงตั้งแต่ขณะที่กำลังศึกษา และหลังจากสำเร็จการศึกษาไปแล้วได้นำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ อย่างไร โดยขอให้เล่าความจริงว่าได้นำความรู้ในวิชาใด เรื่องอะไร ไปใช้ประโยชน์ในเรื่องใด เช่น ในการทำงาน การใช้ชีวิตในโอกาสต่างๆ คำถามแรกที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเป็นคำถามที่เปิดกว้าง (grand tour question) มีการเรียงลำดับของการสนทนาโดยให้ดัชนีบัณฑิตรุ่นแรกๆได้เปิดการสนทนาก่อน หากมีผู้ต้องการพูดแทรกเสริมก็มีการยกมือ และผู้วิจัยก็จะเปิดโอกาสให้พูด การสนทนากลุ่มเป็นไปอย่างราบรื่น

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ตามกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยวิธีการรวบรวมข้อมูล (compiling) การแยกแยะข้อมูล (disassembling) การนำข้อมูลประกอบขึ้นมาใหม่ (reassembling) การตีความ (interpreting) และการสรุป (concluding) มีการจัดทำตารางถ้อยคำ (word table) และการจัดทำรหัส โดยจัดให้มีขั้นตอนอย่างละเอียดในกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้แน่ใจในความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของการสรุป

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยพบแบบแผน (patterns) หรือธีม (theme) ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

หลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (PHD-PA-RU) ที่เป็นกรณีศึกษาในการวิจัยครั้งนี้เริ่มแรกใช้ชื่อว่า “หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร

ดุขุภีบัณทิต” มีจำนวนหน่วยกิตที่ต้องศึกษาทั้งหมด 72 หน่วยกิต ต่อมามีการเปลี่ยนชื่อหลักสูตรเป็น “ปริญญาดุขุภีบัณทิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร” เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งเน้นของหลักสูตรที่เน้นการสร้างองค์ความรู้มากกว่าการนำไปปฏิบัติ มีการปรับหลักสูตรทุก 5 ปีตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา โดยมีการปรับลดจำนวนหน่วยกิตลงเป็น 68 หน่วยกิต และปัจจุบันปรับจำนวนหน่วยกิตเหลือ 60 หน่วยกิต โดยมีการรวมวิชาที่มีเนื้อหาซ้ำซ้อนกันเข้าด้วยกัน เพื่อให้สามารถแข่งขันได้แต่ยังรักษามาตรฐานในระดับสากลไว้ ซึ่งอาจทำให้หลักสูตรนี้มีความยากในระดับหนึ่ง ดังที่นักศึกษาเก่าและนักศึกษาปัจจุบันมักจะกล่าวเปรียบเปรยว่า “...เวลาเรียน ต้องเรียนด้วยน้ำตา...” แต่ความยากลำบากนี้เองที่ทำให้โครงการมีชื่อเสียงและดุขุภีบัณทิตมีความภาคภูมิใจ ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า “...ช่วงชีวิตได้ไปอยู่ในกลุ่มของผู้บริหารระดับสูงที่อยากได้วุฒิปริญญาเอกอย่างง่ายๆ ที่นี้พวกเราเรียนจบแล้วเรามีความภาคภูมิใจในวุฒิของเรา เรามี story ในการจดจำกว่าเราจะได้นั้นมา ... หนูก็ยังภูมิใจกับหลักสูตรนี้...” ในขณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์อีกรายหนึ่งให้มุมมองที่ต่างกันโดยกล่าวว่า “... ชื่อเสียงของเราน่ากลัว กลัวไม่จบ เพราะยาก” อย่างไรก็ตาม เนื่องจากโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่ต้อง “เลี้ยงตัวเอง” ความอยู่รอดของหลักสูตรจึงขึ้นอยู่กับว่ามีจำนวนนักศึกษาเข้าเรียนให้ถึงจุดคุ้มทุน โครงการฯ จึงจำเป็นต้องปรับตัว เช่น ปรับโครงสร้างของหลักสูตรให้เล็กลงเพื่อให้สามารถเก็บค่าธรรมเนียมการศึกษาลดลงได้ ซึ่งอาจทำให้มีผู้ตัดสินใจสมัครเรียนมากขึ้นและสามารถอยู่รอดได้

การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพสูงของโครงการเห็นได้ชัดเจนใน การศึกษารุ่นแรกๆที่เปิดรับเข้าศึกษา เนื่องจากในช่วงแรกยังไม่มีเรื่องของการประกันคุณภาพการศึกษา ทำให้โครงการมีอิสระในการจัดผู้สอนและการกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร โดยสามารถเชิญอาจารย์ผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญและมีชื่อเสียงจาก

สถาบันการศึกษาอื่นๆ สอนได้เต็มวิชา ทำให้นักศึกษาได้รับความรู้ที่แน่นหนา มาก ต่อมาภายหลังที่มีการเปิดการสอนในสาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์เพิ่มขึ้นมากทั้งใน มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน และภาครัฐเริ่มให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการกำหนดเกณฑ์สูงเป็นพิเศษ เรียกว่า “มคอ.1” ในหลักสูตรทางรัฐประศาสนศาสตร์ เช่น การให้มีอาจารย์ภายนอกสอนได้ไม่เกิน 50% ของจำนวนชั่วโมงสอนในแต่ละรายวิชา อาจารย์ที่ปรึกษาฯ ศึกษานิพนธ์ต้องมีตำแหน่งทางวิชาการอย่างน้อยเป็นรองศาสตราจารย์ การกำหนดจำนวนผลงานทางวิชาการที่ดีพิมพ์ในระดับนานาชาติของผู้ที่เป็นประธานสอบฯ ศึกษานิพนธ์ เป็นต้น จึงทำให้การจัดการเรียนการสอนเกิดความปั่นป่วน โดยเฉพาะในการหาผู้สอนที่เชี่ยวชาญ การแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาฯ ศึกษานิพนธ์ การแต่งตั้งประธานกรรมการสอบฯ ศึกษานิพนธ์จากภายนอก เพื่อให้ไปไปตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษาของรัฐ

นอกจากนี้ หลักสูตรดังกล่าวยังมีคุณลักษณะพิเศษที่ขั้นตอนของการสอบวัดคุณสมบัติ (QE) และการเขียนฯ ศึกษานิพนธ์ กล่าวคือ ในการสอบวัดคุณสมบัติมีการบริหารการสอบที่เข้มงวด โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบวัดคุณสมบัติและจัดให้มีการส่งจดหมายเวียนถึงอาจารย์ผู้สอนทุกคนเพื่อขอให้ออกข้อสอบ มีการคัดเลือกข้อสอบ การจัดทำรหัสของนักศึกษาที่เข้าสอบโดยไม่เปิดเผยชื่อผู้ทำข้อสอบ การตรวจข้อสอบที่มีผู้ร่วมตรวจและนำคะแนนที่ได้มาหาคะแนนเฉลี่ย ถ้าผู้ตรวจสองคนให้คะแนนต่างกันมากก็จะมี third reader และนำคะแนนของผู้ตรวจทั้งสามคนมาคำนวณคะแนนเฉลี่ย การตัดสินผลการสอบโดยคณะกรรมการ เป็นต้น ส่วนในขั้นตอนของการเขียนฯ ศึกษานิพนธ์ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาฯ ศึกษานิพนธ์จำนวน 3 คน ประกอบด้วยประธานกรรมการฯ ศึกษานิพนธ์ กรรมการด้านระเบียบวิธีวิจัย และกรรมการด้านเนื้อหา ซึ่งแตกต่างจากบางสถาบันที่อาจใช้ที่ปรึกษาฯ ศึกษานิพนธ์เพียงคน

เดียว การอนุมัติหัวข้อคุณิพนธ์ การสอบโครงร่างคุณิพนธ์ และการสอบป้องกันคุณิพนธ์ก็มีกระบวนการที่ต้องผ่านการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบในเชิงวิชาการ ซึ่งนับว่าเป็นจุดเด่นของหลักสูตร และส่งผลต่อคุณภาพของคุณิพนธ์ ทำให้มีบทความที่ตีพิมพ์ได้รับรางวัลเป็นครั้งคราว นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกความอดทนและการมีมนุษยสัมพันธ์ของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี

2. ประโยชน์ที่คุณิพนธ์ที่ได้รับจากการศึกษาระดับปริญญาเอก

นักศึกษาที่เข้ามาเรียนและจบการศึกษาออกไปอาจได้ประโยชน์จากการศึกษาต่างกัน เพราะแต่ละคนมีประสบการณ์ไม่เหมือนกัน ส่วนหนึ่งมีพื้นฐานของการเป็นข้าราชการที่มีเนื้อหาของงานและลักษณะงานแตกต่างจากผู้ที่ทำงานในภาคธุรกิจ เช่น บางคนเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย วิศวกร บางคนทำงานในภาคธุรกิจเอกชน บางคนเป็นเจ้าของกิจการ เป็นต้น ผู้ที่มีพื้นฐานการทำงานในภาครัฐ เมื่อมาเรียนรายวิชาต่างๆอาจทำความเข้าใจเนื้อหาและทฤษฎีได้รวดเร็วกว่าผู้เรียนที่ไม่มีพื้นฐานจากการสังเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประโยชน์ที่คุณิพนธ์ที่ได้รับจากการศึกษาระดับปริญญาเอกแบ่งออกได้เป็น 2 ส่วนคือ ประโยชน์ทางตรง และประโยชน์ทางอ้อม

2.1 ประโยชน์ทางตรง

หมายถึงการนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษารายวิชาต่างๆ หรือจากการทำวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน การบริหารงาน การตัดสินใจในการทำงาน เป็นต้น โดยเฉพาะผู้เรียนที่ไม่เคยมีพื้นฐานทางด้านการบริหารภาครัฐหรือภาคเอกชนมาก่อน เช่น มีพื้นฐานการศึกษาทางด้านวิศวกรรมศาสตร์ การเงิน มนุษยศาสตร์ หรือเป็นผู้ประกอบการ เป็นต้น

2.1.1 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรายวิชาในหมวดวิชาหลัก (core courses) ได้แก่ การเรียนวิชาทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ นโยบายสาธารณะ ทฤษฎีองค์การขั้นสูง การจัดการทรัพยากรมนุษย์ และการบริหารงานคลัง

การเรียนรู้วิชาเหล่านี้ทำให้นักศึกษามีความรู้ในทฤษฎีหลัก (grand theory) เช่นมีดุष्ฎิบัณฑิตรายหนึ่ง หลังจากที่ได้เรียนรายวิชาเกี่ยวกับ “การบริหารงานคลัง” ก็ทำให้เข้าใจเกี่ยวกับภาพกว้างๆของกระทรวงการคลัง การจัดทำงานงบประมาณแผ่นดิน เข้าใจความสำคัญของกระทรวงการคลัง เป็นต้น นอกจากนี้ การเรียนรายวิชาทำให้เข้าใจทฤษฎีทางการบริหารเป็นจำนวนมาก จึงเป็นประโยชน์เมื่อดุष्ฎิบัณฑิตได้ก้าวเข้าสู่ตำแหน่งนักบริหารในองค์กร เช่น มีความรู้และทักษะในการบริหารคน การจูงใจ การประสานงาน ทำให้เข้าใจความต้องการ สามารถจูงใจและประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชาได้ โดยทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความพึงพอใจ ดังที่ดุष्ฎิบัณฑิตรายหนึ่งกล่าวว่า “...การที่เราจะไปคุยกับอธิการบดี การที่เราจะทำให้คนเขาศรัทธาเราและให้เขาเชื่อว่าเราสามารถเป็นผู้บริหารได้นี้ไม่่ง่าย เกิดจากความรู้ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ทั้งนั้น ...” นอกจากนั้น ดุष्ฎิบัณฑิตยังได้รับความรู้ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารงาน เช่น ความรู้เรื่องโครงสร้างองค์กร การบริหารผลลัพธ์ (result management) รูปแบบของผู้นำและการใช้ภาวะผู้นำในการบริหารงานภาครัฐ การมอบอำนาจ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การให้รางวัล การสร้างความพอใจในงาน การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การบริหารโครงการ การสร้างทีมงาน แรงจูงใจในการทำงาน การเข้าใจผู้ร่วมงาน ความรอบคอบในการปฏิบัติงาน เข้าใจการทำงานขององค์กรภาครัฐมากขึ้นว่าการทำงานในภาครัฐอาจล่าช้ากว่าในภาคเอกชน เพราะต้องมีการตรวจสอบถ่วงดุล มีเรื่องของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ เข้าใจความยากลำบากในการปฏิบัติงานของภาคราชการ ซึ่งแตกต่างจากภาคเอกชนที่ค่อนข้างผิวดินเพราะมุ่งแต่เพียงกำไร เป็นต้น

2.1.2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรายวิชาใน

หมวดระเบียบวิธีวิจัย (research methodology) ผู้ให้ข้อมูลกล่าวถึงการเรียนวิชา

“ปรัชญาเชิงศาสตร์” (Philosophy of Science) ว่ามีประโยชน์ที่ทำให้รู้ว่าคุณภาพเกิดขึ้นมาได้อย่างไร มีกระบวนการและการปรับเปลี่ยนกระบวนการอย่างไร ก่อนเข้าศึกษาในหลักสูตรปริญญาเอก นักศึกษาส่วนใหญ่จะไม่ทราบว่าการวิจัยคืออะไร ไม่เข้าใจเหตุผลของขั้นตอนในการทำวิจัย อาศัยทำตามกันตามแบบอย่างที่เคยทำมาแล้ว ยกตัวอย่างเช่น นักศึกษาไม่เข้าใจเหตุผลว่าทำไมอาจารย์ที่สอนการวิจัยเชิงคุณภาพต้องให้นักศึกษานั่งรถเมล์ตั้งแต่ต้นสายจนสุดสายเพื่อนำมาเขียนรายงานว่าพบรายละเอียดอะไรบ้าง ผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งเล่าว่า “...ท่านบอกต้องเก็บรายละเอียดให้หมด นั่นคือท่านสอนวิธีการสังเกต เก็บข้อมูลแบบ observation ... เก็บข้อมูลในเชิงสังเกตบางทีมันได้มากกว่า เพราะมันเป็นธรรมชาติมากกว่า แทนที่จะไปถามเอาเป็นเอาตาย...” หรือการมีความรู้ในกระบวนการค้นหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ก็เป็นผลมาจากการค้นคว้าอย่างหนักในการทำดุชกัณิพนธ์ ทำให้มีข้อได้เปรียบในการทำงานที่ต้องมีการแข่งขันประมุลงาน คำให้สัมภาษณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจในภายหลังและเรียนรู้ถึงวิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต ตลอดจนทักษะในการค้นคว้าหาข้อมูล นอกจากนั้น การเรียนรายวิชาในหมวดระเบียบวิธีวิจัยทำให้ดุชกัณิพนิตสามารถแยกแยะได้ว่า งานใดที่เป็นงานวิจัย และงานใดที่ไม่ใช่งานวิจัย งานใดเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ งานใดเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลรายหนึ่งให้ทัศนะว่าความรู้ด้านระเบียบวิธีวิจัยมีประโยชน์ต่อการพิจารณาจัดสรรงบประมาณวิจัยในส่วนองกระทรวงการคลังได้อย่างถูกต้อง ในกรณีนี้แสดงให้เห่นว่าดุชกัณิพนิตสามารถนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการทำงานได้โดยตรง ในกรณีอื่น ความรู้จากการวิจัยทำให้สามารถวิพากษ์มาตรวัดหรือแบบสอบถามที่ตนถูกขอให้เป็นผู้ตอบแบบสอบถามได้ เช่น สามารถระบุได้ว่ามาตรวัดไม่มีลักษณะเชิงประจักษ์เพราะยังมีความเป็นนามธรรมอยู่ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีคำให้สัมภาษณ์ที่กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียน

ระเบียบวิธีวิจัยว่า “...การเรียนรู้ระเบียบวิธีวิจัยที่เข้มข้นทำให้เราตกผลึกได้ว่าการที่เราจะค้นคว้าอะไรสักเรื่องหนึ่งเราต้องใช้ methodology ไหน มันทำให้เราได้คำตอบอย่างแท้จริง...” ความรู้จากการเรียนรู้ระเบียบวิธีวิจัยมีประโยชน์มากสำหรับดุษฎีบัณฑิตที่ทำงานเป็นอาจารย์ในสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะเมื่อต้องการขอทุนวิจัยของรัฐบาลที่มักให้ทุนกับโครงการวิจัยที่มีลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (R & D) กล่าวคือเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ผู้วิจัยต้องเข้าไปคลุกคลี ลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูล การวิจัยทำให้สามารถคิดเป็นระบบ เช่นการสรุปต้องมาจากการมีข้อมูลที่เพียงพอ สิ่งนี้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเมื่อถึงเวลาที่ต้องตัดสินใจอะไรสักอย่าง ที่จะต้องอยู่บนการคิดที่มีเหตุผล คิดเป็นระบบ บางครั้งมีการคิดนอกกรอบ และเปลี่ยนอุปนิสัยของตนได้ การทำวิจัยหรือดุษฎีนิพนธ์จึงมีประโยชน์ และเมื่อทำบ่อยครั้งขึ้นทำให้มีความชำนาญสามารถผลิตผลงานวิจัยมากขึ้นเพื่อนำไปขอเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการได้

2.1.3 การเรียนรายวิชาและการทำดุษฎีนิพนธ์ เป็นประโยชน์ในการเข้าใจ การนำไปประยุกต์ใช้และการถ่ายทอด เช่นผู้ที่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการบริหารโครงการในภาครัฐสามารถถ่ายทอดสิ่งที่ตนเคยทำแล้วประสบความสำเร็จให้กับผู้ได้บังคับบัญชาหรือเพื่อนร่วมงานได้ สามารถให้คำปรึกษาในเรื่องพฤติกรรมองค์กรได้ เข้าใจมนุษย์มากขึ้น มีทักษะในการปฏิสัมพันธ์ดีขึ้นทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม และระดับองค์กร เข้าใจเรื่องของอำนาจในองค์กร

2.1.4 ความสามารถทางการใช้ภาษาอังกฤษ การศึกษาในโครงการ PHD-PA-RU ความสามารถในการอ่านทำความเข้าใจ (reading comprehension) มีความจำเป็น เพราะตำราที่อาจารย์ผู้สอนมอบหมายให้นักศึกษาอ่านในการเรียนการสอนแต่ละวิชาส่วนใหญ่เป็นตำราภาษาอังกฤษ หรือเป็นบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการของต่างประเทศ ตำราหรือบทความภาษาไทยที่ให้

อ่านมีน้อยมากหรือบางวิชาไม่มีเลย ดังนั้น ผู้ที่มีความสามารถทางภาษาอังกฤษเป็นทุนเดิมอยู่แล้วก็มีข้อได้เปรียบในการอ่านตำราหรือบทความ อย่างไรก็ตาม พบว่าความยากลำบากในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรายวิชาจะลดน้อยลงตามลำดับ เพราะนักศึกษาจะต้องอ่านมากและจะอ่านได้เร็วขึ้นเรื่อยๆ ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า “...ไม่ได้มีโอกาเรียนเมืองนอก มหาวิทยาลัยปิด ก็เรียนรามคำแหง ภาษาอังกฤษเราก็จะได้แค่อ่านเขียน อ่านแล้วก็ไม่ค่อยเข้าใจ เจอ text book อาจารย์ไปวิชาหนึ่ง อาจารย์สามท่านๆละสามเล่ม เพราะฉะนั้นในหนึ่งวิชาเราเจอ text book 9 เล่ม จากที่อ่านภาษาอังกฤษไม่รู้เรื่องนี้ เข้าใจเลย แล้วได้ใช้ประโยชน์จนถึงทุกวันนี้ ...”

2.2 ประโยชน์ทางอ้อม หมายถึงการได้รับประโยชน์ในด้านอื่นๆ

เช่น การได้มีเครือข่ายของกลุ่มเพื่อน มีทักษะในการประสานงาน เป็นต้น ซึ่งเป็นผลมาจากการทำดุชนิพนธ์

2.2.1 ทักษะในการประสานงาน การทำงานในภาครัฐต้องมี

การประสานงานกับการเมืองไม่มากนักน้อย เช่น คนที่ทำงานในหน่วยงานกรุงเทพมหานครจะใกล้ชิดกับการเมืองมากเนื่องจากผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้ง ดุชนิพนธ์รายหนึ่งกล่าวไว้ชัดเจนว่า “ผมจะจำได้เสมอ นะครับ อาจารย์...จะพูดเสมอว่า ข้าราชการยังตำแหน่งสูงขึ้น ยังมีความเป็นนักการเมืองสูงขึ้น ซึ่งทุกวันนี้ก็ยิ่งเจอแบบนี้ อยู่ ยังมีวิจารณ์อยู่ ยังมีดุลพินิจเข้ามาเกี่ยวข้องค่อนข้างสูง ...” ประโยชน์ในด้านทักษะการประสานงานยังได้รับมาจากการประสานเพื่อเก็บข้อมูลในการทำดุชนิพนธ์เชิงคุณภาพที่จำเป็นต้องทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายคน เพราะหลังจากเสร็จสิ้นการวิจัยแล้ว ก็ยังมีการติดต่อกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญอยู่เสมอ ทำให้มีเครือข่ายกว้างขึ้น

2.2.2 ฝึกฝนความอดทน จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้เรียนที่เรียนดี เรียนเก่ง จบมาจากสถาบันการศึกษาชั้นดีที่เป็นมหาวิทยาลัยปิด หรือ จบมาจากต่างประเทศ อาจไม่สามารถจบการศึกษาได้หากขาดความอดทน เพราะ ลักษณะการเรียนปริญญาเอกต้องอาศัยความอดทนและความมานะบากบั่นมาก เช่นมี การเรียนตอนเย็น กลับบ้านดึก วันรุ่งขึ้นยังต้องทำงานทั้งวัน บางครั้งมีงานพิเศษ ประกอบกับความไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยและความไม่พร้อมของอาคารสถานที่และ สิ่งแวดล้อมของทางราชการที่บางครั้งไม่เอื้ออำนวย การมีมนุษยสัมพันธ์กับอาจารย์ที่ ปรีक्षाทั้ง 3 คน และการมีปฏิสัมพันธ์ตลอดจนการรักษาสัมพันธ์ภาพกับผู้ให้ข้อมูล ภาคสนาม โดยผู้ให้สัมภาษณ์รายหนึ่งกล่าวว่า “...ต้องใช้ “ความถึก” ตลอดระยะเวลา ของการศึกษา”

2.2.3 ได้รับความเชื่อมั่น และการยอมรับจาก บุคคลภายนอก โดยบุคคล ภายนอกยอมรับในศักยภาพเพราะสำเร็จการศึกษาจาก โครงการที่มีคุณภาพ และมีโอกาสได้รับมอบหมายให้ทำงานที่สำคัญ เช่น การเป็นที่ ปรีक्षाให้กับสถาบันการศึกษาในสังกัดกระทรวงกลาโหม

2.2.4 ลดอัตราลง การเรียนปริญญาเอกทำให้ผู้เรียนลด การกระทำที่อวดดี การกระทำที่โอ้อวด หรือ “อัตตา” (ego) ที่อาจเคยมีอยู่ก่อนเข้า ศึกษาได้ เพราะการเรียนปริญญาเอกทำให้ผู้เรียนตระหนักความจริงว่าตนเองไม่ได้มี ความรู้หมดทุกเรื่องเหมือนที่เคยคิด การอ่านงานวิจัยที่ผ่านมาและการเข้าพบอาจารย์ที่ ปรีक्षाคุณูปการเป็นสิ่งที่จำเป็น และต้องพึ่งตนเองในการค้นคว้าหาความรู้ในสิ่งที่ ยังไม่รู้อีกมาก

2.2.5 มองสิ่งต่างๆได้รอบด้านมากขึ้น และมองใน ลักษณะ bird's eye view คือมองแบบองค์รวม มีมุมมองที่กว้างขึ้นในการบริหารงาน

หรือการปฏิบัติงานที่ต้องเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆทุกกลุ่ม และการ
สร้างสมดุลของความต้องการที่ขัดกันของกลุ่มผลประโยชน์

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหลักสูตร

สิ่งที่ยังขาดตกบกพร่องของโครงการ PHD-PA-RU คือเรื่องของการ
สนับสนุนให้นักศึกษาผลิตผลงานวิชาการ ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มให้ข้อเสนอแนะว่า ใน
การเรียนการสอนรายวิชาควรมีการกระตุ้นให้นักศึกษาเขียนบทความทางวิชาการเพื่อ
ลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการที่เป็นที่ยอมรับในระดับชาติหรือระดับสากล หรือหาโอกาส
ให้นักศึกษาได้ไปนำเสนอบทความในการประชุมระดับชาติหรือระดับนานาชาติ เพื่อ
กระตุ้นให้นักศึกษาได้มีผลงานทางวิชาการและมีประสบการณ์ในด้านวิชาการในเวที
โลก และพัฒนาทักษะการเขียนและการนำเสนอบทความทางวิชาการ ได้หาเครือข่าย
ทางวิชาการจากการเข้าร่วมประชุมในโอกาสต่างๆ สิ่งเหล่านี้ทางโครงการยังไม่ได้ให้
ความสำคัญเท่าที่ควร จึงควรปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อแรกคือ ดุษฎีบัณฑิตได้รับ
ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการศึกษาในโครงการ PHD-PA-RU โดยสามารถ
นำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการปฏิบัติงาน การบริหารงานในองค์กร
ตลอดจนการนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน และสามารถพัฒนาตนเอง
ให้เป็นผู้ที่ใฝ่รู้ได้ยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะโครงการ PHD-PA-RU เป็นการศึกษาในสาขาวิชารัฐ
ประศาสนศาสตร์ ซึ่งถึงแม้จะเน้นเรียนรู้เกี่ยวกับการบริหารงานในภาครัฐเป็นหลัก แต่ก็
ไม่ได้ละทิ้งความรู้ของการบริหารงานในภาคธุรกิจเอกชน เพราะพรมแดนของทั้งสอง
เกือบจะไม่มีอยู่แล้ว (Laohavichien, 2016ปี

บัว) ผู้เรียนในหลักสูตรดังกล่าวได้รับการบ่มเพาะให้เข้าใจในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทั้งหมด ได้แก่ ทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์ การบริหารการพัฒนา องค์การ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ นโยบายสาธารณะ และการบริหารงานคลัง ซึ่งครอบคลุมศาสตร์การบริหารและมีประโยชน์ต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงานได้จริงทั้งในองค์การภาครัฐ รัฐวิสาหกิจและธุรกิจเอกชน การศึกษาสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการทำงานอย่างไม่ต้องสงสัย

ส่วนข้อค้นพบของวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่สองในด้านข้อเสนอแนะของการศึกษาในหลักสูตร PHD-PA-RU คือ การสนับสนุนให้นักศึกษาได้เขียนผลงานวิชาการในลักษณะบทความเพื่อนำเสนอในที่ประชุมระดับชาติหรือนานาชาติและตีพิมพ์ผลงานในวารสารวิชาการที่เป็นที่ยอมรับ เพราะทักษะในการเขียนบทความทางวิชาการจะต้องได้รับการฝึกฝนและปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยลำดับ ซึ่งในเบื้องต้นผู้ที่ยังไม่มีประสบการณ์อาจยังผลิตผลงานวิชาการได้ไม่ดีเท่าที่ควร เช่น เรื่องของการใช้ภาษา การเขียนร่างบทความ การอ่านทบทวนหลายครั้งเพื่อปรับปรุงแก้ไขด้วยตนเอง (self-editing) รวมถึงลักษณะของบทความที่ต้องมีองค์ประกอบของความถูกต้อง (correctness) ความมีเหตุผลมั่นคง (cogency) ความกระจ่างแจ้ง (clarity) ความสมบูรณ์ (completeness) ความกะทัดรัด (concise) ความสม่ำเสมอ (consistency) และความเชื่อมโยง (concatenation) (Bungbua et. al, 2018; Martin, 2014) การเขียนบทความทางวิชาการจึงควรได้รับการฝึกฝนตลอดเส้นทางของการศึกษาระดับปริญญาเอก

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะคือ การพัฒนาหลักสูตร PHD-PA-RU ให้มีคุณภาพสูงขึ้นเทียบเท่ามาตรฐานสากลยังกระทำได้อีกหลายแง่มุมในอนาคตอันใกล้ เป็นต้นว่า การพัฒนาไปสู่หลักสูตรนานาชาติ (international program)

เพื่อดึงดูดผู้เรียนจากประเทศในกลุ่มอาเซียน ตลอดจนนักศึกษาไทยที่มีพื้นฐานความรู้ดีในการใช้ภาษาอังกฤษมาเข้าศึกษา การศึกษาในหลักสูตรนานาชาติจะทำให้มีการทบทวนวรรณกรรมในวงกว้างมากยิ่งขึ้น และได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างนักศึกษาต่างชาติ เน้นความร่วมมือในการทำวิจัยซึ่งจะส่งเสริมให้มีการขยายองค์ความรู้ให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น นอกจากนั้น ผู้วิจัยยังให้ความสนใจในเรื่องของการฝึกสอนก่อนที่จะสำเร็จการศึกษา โดยกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนต้องผ่านการฝึกปฏิบัติการสอน (teaching practicum) ให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีหรือปริญญาโทในสาขาวิชาเอกหรือในวิชาหลัก โดยมีการติดตามและประเมินผลการสอนโดยอาจารย์และนักศึกษา เพื่อให้แน่ใจในความสามารถในการสอน การถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนเป็นการตรวจสอบองค์ความรู้ที่มีในวิชาที่สอนว่าเพียงพอที่จะออกไปทำงานเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาได้หรือไม่ ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติทั่วไปของหลักสูตรปริญญาเอกในสหรัฐอเมริกา (Edward et al., 2014) ข้อกำหนดดังกล่าวจะส่งผลให้การผลิตคณาจารย์บัณฑิตของโครงการมีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งสามารถแข่งขันได้ในระดับสากล

บรรณานุกรม

- Bungbua, P. et. al. (2018). **kañ khān botkhwām wichākāñ læ kañ khān botkhwām wīchāi**. [How to Write Academic articles and Research articles] [PowerPoint slides]. National Institute for Development of Teachers, Faculty Staff and Educational Personnel (NIDTEP). <https://www.nidtep.go.th/2017/publish/doc/20180515.pdf>
- Cornell University. (2018, October 5). “Education improves decision-making ability, study finds,” **ScienceDaily**. Retrieved February 12, 2024 from <http://www.sciencedaily.com/releases/2018/10/181005111436.htm>
- Edwards, J. D. et al. (2014). **The Value of Teaching Preparation During Doctoral Studies: An Example of a Training Practicum**. Retrieved April 1, 2024 from <http://www.files.eric.ed.gov>
- Jalote. (2021, June 18). **Characteristics of a High Quality PhD Program** (Blog Post). Retrieved February 12, 2024 from <https://jalote.wordpress.com/2021/06/18/characteristics-of-a-high-quality-phd-program/>
- Laohavichien, U. (2016). **ratthaprasāsanāsāt : laksana wīchā læ miti tāng tāng**. [Public Administration: Characteristics and Various Dimensions] Bangkok: Sematham Publishing.

- List of Sovereign States by Research and Development Spending. (2024, March 12). **Wikipedia**. Retrieved February 12, 2024 from <http://en.m.wikipedia.org>
- Loot, O. (2021). What is the Relationship between National Development and Research? **Quora**. Retrieved April 1, 2024 from <http://www.quora.com>
- Majeed, B. H. (2021). “The Skill of Making a Decision and Its Relationship of Academic Achievement Among Students. ” **International Journal of Recent Contributions from Engineering Science & IT (iJES)**, 9(4): 77-89.
- Martin, E. (2014). **How to Write a Good Article**. Retrieved April 1, 2024 from <http://www.researchgate.net>
- Neumann, R. & Guthrie, J. (2001). “Quality Enhancement in Doctoral Education and Research: A Case Study of MGSM.” In Kiley, M. & Mullins, G. (Eds.), **Quality in Postgraduate Research: Making Ends Meet**. Advisory Centre for University Education. The University of Adelaide.
- OECD. (2023). **Education at a Glance 2023: OECD Indicators**. Retrieved April 1, 2024 from <http://oecd-ilibrary.org>
- Okandeji, C. O. & Ajuar, H. N. (n.d.). **Quality Primary Education: A Viable Route to National Development**. Retrieved on April 1, 2024 from <http://www.globalacademicgroup.com>

Raffan, A. (2023, August 19). “What Percentage of PhD Students Don’t Finish?” **Knowledge Ecology**. Retrieved March 15, 2024 from <http://www.knowledgeeconomy.me>

Sangmahachai, S. (2017). ‘**ekkasaṇ prakōp kāsōṇ wichaṇ POL sāmphaṇsāmrojī**’et (PA sōṅgrojchetsip) **nayōbaī sāthāraṇa (phaṇ phatthanaṇ sēthakit læ sangkhom hæṅg chaṭ : chāk ‘adī su patchuban)**. [Teaching materials for POL 3301 (PA270) Public Policy (National Economic and Social Development Plan: From the Past to the Present)] Academic Document Center, Faculty of Political Science, Ramkhamhaeng University.

Singh, A. et al. (2021). “Importance of Research in Development of Nation” **International Journal of All Research Education and Scientific Methods (IJARESM)**, 9(7): 3215-3218.

Skakni, I. et al. (2021). “PhD Holders Entering Non-Academic Workplaces: Organizational Culture Shock” **Studies in Higher Education**, 47(2): 1271-1283.

The Quality Assurance Agency for Higher Education. (n.d.). **Advice on Doctoral Standards for Research Students and Supervisors**. Retrieved February 12, 2024 from <http://www.qaa.ac.uk/covid-19>

What is a PhD? Advice for PhD students. (2023, August 29). The Times Higher Education. Retrieved from <http://timeshighereducation.com>